

"Våga veckla ut dig och frigör din omedvetna potential!"

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Landets skolmyndigheter går ej att lita på

Barnplantorna har snart lagt två hektiska år bakom sig – fast bakom är kanske inte det rätta ordvalet utifrån Barnplantornas perspektiv. Vi har under trettio år velat åstadkomma förändring när målgruppen förändras. Visst sker förändring, men det går för långsamt och hindren mot utveckling står bland annat att finna hos våra skolmyndigheter (läs SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten) och bland många professionella som tror sig vara trygga i sina yrkesroller. Vad betyder det sistnämnda? Alltför många tror sig ha en så omfattande yrkeskompetens att de lugnt kan stå på

perrongen och se Kunskapståget rusa förbi i expressfart. Det kan också kännas tryggt att inte veckla ut sig själv. Bedrägligt då du då aldrig kommer att frigöra din omedvetna inneboende potential.

Från 1995 till 2025

Barnplantorna har under många år jobbat i motvind samtidigt som vi framförallt genom internationella kontakter arbetat fram ett stort kunnande inom ett, utifrån ett samhällsperspektiv, smalt område. Det handlar naturligtvis om barn, ungdomar och unga vuxna med hörselnedsättning och än mer specifikt om cochleaimplantat.

Vi kommer aldrig bli en till medlemsantalet stor organisation då under 100 barn per år erhåller cochleaimplantat. När barnen blir vuxna väljer föräldrarna kanske att övergå till att bli stödmedlemmar/stanna kvar som medlemmar eller tacka för allt stöd genom åren och lämna Barnplantorna. Alla valen är sunda utifrån varje familjs behov.

Kriterierna för statsbidraget till patient-/brukarorganisationer har i stort stannat kvar på en nivå utifrån behoven hos en folkrörelse på 1950-talet och fram till revolutionen med datorer och Internet. Före Internet var en tid när alla träffades fysiskt. Barnplantorna har till Socialstyrelsen påtalat det ålderdomliga i ett bidragssystem

som grundar sig på medlemsantal, antal regionala/lokala föreningar samt ett lågt föreningsbidrag. Inga hänsyn tas till behovet av ett kvalificerat informationsspridningsarbete utifrån nya diagnosgrupper. I praktiken skulle Barnplantorna tjäna på att bilda ett stort antal regionala och lokala organisationer i hela landet med en handfull medlemmar i varje "grupp" som träffas och fikar några gånger per år. Så åstadkommes inte förändring eller utveckling!

I de nya tider vi lever i träffas våra medlemmar via Facebook och andra grupper på nätet. Mycket av Barnplantornas verksamhet sker digitalt, som vårt Nyhetsbrev till exempel. Att myndigheter inte tycks förstå att anpassa sig utifrån hur samhället ser ut nu är hämmande för utvecklingen. Svaret vid dialog med dem är att de endast agerar utifrån regeringsuppdrag.

Frågan kvarstår dock om myndigheterna påtalar för regeringen att utvecklingen av samhället ställer andra krav på fördelningen av statsbidrag till organisationer inom civilsamhället. Årligen tilldelas Barnplantorna statsbidrag, som är långt ifrån tillräckliga med hänsyn till arbetet för målgruppen vi representerar. Det får nu ses som en grov markering att vi inte längre söker statsbidrag!

Kommer du ihåg Sydhoff-utredningen?

Många var involverade i den statliga utredningen som 2016 överlämnat sitt slutbetänkande *"Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar"* (SOU 2016:46). Statlig utredare Jan Sydhoff mötte hundratals (kanske fler) inom olika verksamheter samt representanter för intresseorganisationer. Han bjöd in till referensgruppmöten, tog emot förslag och deltog på en rad konferenser. Slutbetänkandet är fortfarande 2025 (!), enligt Barnplantornas menande, det mest heltäckande och breda förslag som någonsin presenterats inom området och då med stor respekt för komplexiteten i en målgrupp som på grund av hörselteknisk

utveckling revolutionerar och förändrar behov och verksamheter.

Det konstaterades att:

- Möjligheterna att välja skola måste öka för alla inom nämnda målgrupp.
- Målgruppen är under förändring. Huvuddelen väljer skola på hemorten.
- Utredningens forskningsöversikt redan 2016 visade att nyföddhetscreening haft avgörande betydelse för barn med hörselnedsättning/dövhet men också avgörande med tidig familjeintervention och tekniska hjälpmedel.
- Utifrån ovan har barn med CI talat språk – ordförråd, språk och läsförmåga – i nivå med hörande barn.
- Resultaten visar att skolframgång är relaterat till graden av hörselnedsättning.
- Döva barn underpresterar i förhållande till hörande barn i en rad skolämnen.
- Cochleaimplantat har ändrat på detta och skillnaderna har minskat mellan barn med hörselnedsättning och hörande barn.
- Kritiken var även svidande gällande SPSM:s brist på forskningsförankring.

Det finns mycket mer att nämna om Sydhoffs digra arbete som resulterade i *Slutbetänkandet SOU 2016:46*. Den nyfikne kan söka upp ett längre reportage på barnplantorna.se (Barnplantabladet september 2016, gratis nedladdningsbart).

Slutbetänkandet av Sydhoffutredningen (SOU 2016:46) var/är fortfarande insiktsfullt och ambitiöst samt tog avstamp i varje barns rätt till utveckling oberoende av språkbehov. Det bejakar Barnplantorna fortsatt utifrån barnfokus!

Myndigheter agerar som en stat i staten

Vad hände efter det att en rad instanser och myndigheter sänt in sina remissvar (inklusive Barnplantorna)? SPSM agerade som en stat i staten utifrån ett ideologiskt perspektiv med störst fokus på (inte barn och målgruppens utveckling) teckenspråkets bevarande. SPSM avslöjade flagrant

sitt eget ideologiska perspektiv genom följande rader i sitt 30 sidor långa remissvar:

"För att nå målet om ökad målluppfyllelse och ökad valfrihet är det enligt Specialpedagogiska skolmyndighetens uppfattning av vikt att man ser till hela populationen och hittar en balans mellan önskemål om ökad likvärdighet och de välfärdsinsatser som samhället erbjuder. Av det skälet är det anmärkningsvärt att utredningen så tydligt i vissa delar betraktar stöd till en liten grupp utifrån ett medicinskt synsätt och inte utifrån ett pedagogiskt perspektiv" (SPSM:s remissvar SOU 2016:46).

SOU 2016:46 torde vara den första statliga utredningen som hade en förankring i verkligheten och också föreslog förändringar utifrån en ny målgrupps behov, hänvisade till behov av specificering av specialskolans målgrupp medelst en ny utformning av skollagens bestämmelser om specialskolan och redogjorde för ekonomiska konsekvenser av förslagen i slutbetänkandet. Dessutom gjordes en internationell utblick inom nämnda område samt en forsknings- och kunskapssammansättning.

Men SPSM:s remissvar verkade bestå i ett förnekande av målgruppens förändring. En operation, en medicinsk behandling som framgångsrikt återskapar ett sinne – hörselsinnet – och SPSM anser att det är anmärkningsvärt att slutbetänkandet betraktar stöd till en liten grupp *"utifrån ett medicinskt synsätt och inte utifrån ett pedagogiskt perspektiv"*. Med all önskvärd tydlighet visar det att SPSM inte tycks ha förstått eller vill förstå, att en medicinsk behandling (CI) ligger till grund för det pedagogiska perspektivet.

Länge har Barnplantorna studerat spsm.se och vilka forskningsstudier de hänvisar till. Det är inte bara Sydhoffutredningen som påpekade bristen på forskningsförankring. När SPSM på sin hemsida publicerade ett examensarbete från speciallärarprogrammet vid Stockholms universitet 2020 var vi många som höjde på ögonbrynen. Studien tog sitt avstamp i nio elever på

→ specialskolornas högstadium som bytt från hemskola till specialskola. Utifrån dessa nio elever marknadsfördes specialskolan för alla elever med hörselnedsättning. Läs mer om detta i [Barnplantabladet maj 2022](#): "Finns evidens för SPSM:s verksamhet?".

Riksrevisionen bekräftar Barnplantornas kritik

Riksrevisionen har genomlyst hur Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten samt Skolforskningsinstitutet arbetar. Deras granskning ger alla kritiker rätt. Dock noterar jag att hade någon med djupare insikt i SPSM:s arbete för målgruppen döva och hörselskadade djupdykt i myndighetens arbete hade man nog mer än bara höjt på ögonbrynen. Vi konstaterar att i det stora hela är målgruppen döva/hörselskadade en liten grupp, vilket gör att den glider under radarn så att säga.

Intressant är ändå att konstatera att Riksrevisionen slår fast att verksamheterna vid skolmyndigheterna har bedrivits på ett sådant sätt att stödet baserats på ofullständiga och starkt subjektiva sammanställningar av forskning. Inte som undantag, utan norm! De anställda har haft stort utrymme

att på lösa grunder selektera vilken kunskap som förs fram, som är relevant, riktig och sann. Statsbidragen har frikostigt regnat över myndigheterna i deras arbete.

Ingen av myndigheterna har förstått att vetenskaplig grund fordrar systematik, replikerbarhet och generaliserbarhet. En kvalitativ studie som är byggd på några intervjuer eller enstaka klassrumsobservationer räcker naturligtvis inte, om personen bakom tillhör tjänstemännens favoritforskare, konstaterar Anna-Karin Wyndhamn, fil.dr. i pedagogiskt arbete i en krönika i GöteborgsPosten (onsdag 26 november 2025).

Allt detta känner vi igen och äntligen får vi bekräftelse på att SPSM och övriga skolmyndigheter inte är att lita på. Då hjälper det naturligtvis inte att SPSM:s GD Aurora Lindberg i ett pressmeddelande i november konstaterar att SPSM får mindre kritik än övriga skolmyndigheter i Riksrevisionens rapport. Vad innebär det?

Barnplantornas Jubileumskonferens

Det har säkerligen inte undgått någon att Barnplantorna har firat trettio år som organisation och utifrån en donation lyckats både ta fram en ny informationsbroschyr

i våras (se [barnplantorna.se/mer-info/infokampanj-2025/](#)) samt anordnat en konferens för professionella och föräldrar under titeln "Cochleaimplantat med passion och höra och höra till" i Göteborg. Keynote speaker var professor Karl White från USA. Väldigt internationellt och även via TED-talk. Mer om konferensen läser du på sidan 26.

Professor em Graeme Clark föreläste via videolänk direkt från Australien. Hans presentation tar du del av på Barnplantornas Youtube-konto ([youtube.com/barnplantorna](#)). Graeme Clarks avslutning där han väddjade om ett holistiskt perspektiv på alla barn med cochleaimplantat önskar vi att alla bär med sig. Om interventionsverksamheterna ska utvecklas krävs mer än att bara fokusera på diagnosen eller vara gränssättande utifrån gamla dogmer.

Karl Whites slutkläm i sin exposé över utvecklingen fastnade nog hos många, nämligen: "You ain't seen nothing yet!"

Spännande för alla oss som lever under devisen: Våga veckla ut dig och frigör din omedvetna potential! ●

Ann-Charlotte Gyllenram, Ordförande

"You ain't seen
nothing
yet!"